AmCham

www.amcham.hr

Američka gospodarska komora u Hrvatskoj | American Chamber of Commerce in Croatia

Zagreb, studeni 2026.

Prijedlog za EU financiranje širokopojasnog interneta

Sadržaj

Uvod 2

Dosadašnji EU širokopojasni valovi 2

EU širokopojasni val 3 – nastavak ulaganja u VHCN infrastrukturu 3

Nastavak ulaganja u VHCN infrastrukturu 3

Ruralna VHCN pokrivenost – ključni preostali izazov 3

EU sredstva za daljnje povezivanje kućanstava u ruralnim područjima 4

AmCham preporuke 5

Nastavak EU financiranja širokopojasnog interneta nakon 2027. 5

Kriteriji usmjereni na učinak projekta 5

Pravila provedbe prilagođena stvarnom stanju na terenu 5

Doprinos lokalne infrastrukture većem obuhvatu ulaganja 6

Učinkovito korištenje stručnih kapaciteta 6

Zaključak 6

Uvod

Digitalna transformacija jedan je od ključnih prioriteta Europske unije, uz cilj da do 2030. sva europska kućanstva budu pokrivena gigabitnom mrežom. Na nacionalnoj razini, Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. utvrđuje „Digitalnu tranziciju društva i gospodarstva" kao jedan od strateških ciljeva, dok Strategija digitalne Hrvatske za razdoblje do 2032. postavlja razvoj širokopojasnih elektroničkih komunikacijskih mreža kao jedno od ključnih područja digitalne tranzicije.

Jedan od temeljnih infrastrukturnih ciljeva Strategije je potpuna pokrivenost kućanstava mrežama vrlo velikog kapaciteta (engl. *Very High Capacity Network* - VHCN), uz poseban naglasak na ruralna područja i otoke, u kojima dostupnost takvih mreža i dalje zaostaje za urbanim područjima. Razvoj gigabitne povezivosti pritom nije samo infrastrukturni cilj, već preduvjet za daljnju digitalizaciju gospodarstva i javnih usluga, razvoj novih poslovnih modela te smanjivanje regionalnih razvojnih razlika.

U područjima u kojima zbog ekonomskih i geografskih okolnosti ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja, ostvarenje tih ciljeva nije moguće osigurati isključivo tržišnim ulaganjima. Javno sufinanciranje stoga ostaje važan instrument za nastavak razvoja VHCN mreža i smanjivanje digitalnog jaza između komercijalno atraktivnih i slabije naseljenih područja.

Hrvatska je u prethodnom razdoblju taj model primjenjivala kroz više ciklusa EU sufinanciranja širokopojasne infrastrukture. Iskustva njihove provedbe predstavljaju važnu osnovu za oblikovanje budućih programa, kako bi se raspoloživa javna sredstva usmjerila prema kvalitetnim, održivim i provedivim projektima te omogućila povezivanje što većeg broja kućanstava.

Dosadašnji EU širokopojasni valovi

Temelj za provedbu javno sufinanciranih projekata razvoja širokopojasne infrastrukture u Hrvatskoj predstavljao je Okvirni nacionalni program za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja (ONP). ONP je definirao modele provedbe, uvjete dodjele državnih potpora i pravila za financiranje projekata izgradnje širokopojasnih mreža na područjima na kojima tržišni uvjeti sami po sebi nisu omogućavali potrebna ulaganja.

Prvi EU širokopojasni val provodio se kroz Operativni program „Konkurentnost i kohezija" 2014.–2020. (OPKK), financiran iz Europskog fonda za regionalni razvoj. U okviru ONP-a završeno je 20 projekata kojima je obuhvaćeno 118 jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Ukupno je za odabrane projekte bilo ugovoreno približno 91,2 milijuna eura bespovratnih sredstava[1]. Provedbom završenih projekata širokopojasnom infrastrukturom pokriveno je 194.325 adresa, odnosno 143.278 kućanstava. Od ukupno raspoloživih sredstava približno 9,6 milijuna eura, odnosno oko 10,5% alokacije, u konačnici nije iskorišteno. Od toga se približno 8,6 milijuna eura odnosilo na sredstva oslobođena nakon odustajanja od jednog ugovorenog projekta, dok je dodatnih približno 1 milijun eura ostao nedodijeljen jer preostali iznos nije bio dostatan za financiranje sljedećeg odobrenog projekta.

Drugi EU širokopojasni val predstavljao je nastavak provedbe ONP-a kroz Nacionalni plan oporavka i otpornosti 2021.–2026. (NPOO), odnosno Mehanizam za oporavak i otpornost. U okviru NPOO-a uspostavljena je investicija C2.3. R4-I1 „Provedba projekata u sklopu Okvirnog nacionalnog programa za razvoj infrastrukture širokopojasnog pristupa u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za ulaganja". Drugi val zadržao je usmjerenost na područja bez dostatnog komercijalnog interesa, uz podizanje infrastrukturnih ciljeva prema mrežama vrlo velikog kapaciteta i gigabitnoj povezivosti. Nakon raskida dijela ugovorenih projekata, u provedbi je ostalo 13 projekata kojima je planirano obuhvatiti 59.381 kućanstvo, odnosno ukupno 105.436 bijelih korisnika kada se uz kućanstva uključe poslovni i javni korisnici.

U drugom valu dio inicijalno raspoloživih sredstava nije u konačnici pretvoren u planiranu infrastrukturu. Za 13 projekata koji su ostali u provedbi predviđeno je ukupno približno 43,5 milijuna

[1] Dostupno na: https://nop.hakom.hr/projekti-odabrani-za-sufinanciranje-1448/1448 Preuzeto 8. listopada 2026.

eura potpore dok približno 97,5 milijuna eura, odnosno oko 69% ukupne alokacije, nije iskorišteno za projekte koji su nastavili provedbu[2].

Iskustva prva dva EU širokopojasnog vala predstavljaju vrijednu osnovu za daljnje unaprjeđenje modela javnog sufinanciranja. Prvi val pokazao je značajan učinak javnih ulaganja na povezivanje ruralnih i slabije naseljenih područja, dok neiskorišteni dio raspoloživih sredstava u oba vala dodatno potvrđuje važnost provedivosti, održivosti i učinkovitog korištenja potpore pri oblikovanju budućih programa. Cilj treba biti stvaranje uvjeta za što širi krug kvalitetnih projekata i povezivanje najvećeg mogućeg broja kućanstava raspoloživim javnim sredstvima.

EU širokopojasni val 3 – nastavak ulaganja u VHCN infrastrukturu

Nastavak ulaganja u VHCN infrastrukturu

AmCham pozdravlja odluku Republike Hrvatske da nastavi javno sufinanciranje izgradnje VHCN mreža kroz treći EU širokopojasni val u područjima bez dostatnog komercijalnog interesa. Time je prepoznata potreba za kontinuitetom ulaganja u ruralnim i slabije naseljenim područjima te je omogućeno da kućanstva koja nisu obuhvaćena prethodnim ciklusima ulaganja ponovno dobiju priliku za pristup VHCN infrastrukturi.

Izmjenom Programa Konkurentnost i kohezija 2021.–2027. osiguran je financijski okvir od približno 100 milijuna eura za ulaganja u pristupne VHCN mreže u područjima bez odgovarajuće širokopojasne infrastrukture i bez dostatnog komercijalnog interesa.

Nastavak ulaganja posebno je važan za područja koja su u prethodnim ciklusima računala na izgradnju VHCN infrastrukture, ali planirani projekti nisu realizirani. U tim sredinama potreba za kvalitetnom povezivošću nije nestala: lokalne zajednice i njihovi stanovnici i dalje očekuju infrastrukturu koja je preduvjet za korištenje suvremenih digitalnih usluga, razvoj gospodarstva i kvalitetu života.

Osiguravanje novog financijskog prostora stoga predstavlja važan i pravodoban korak države prema nastavku smanjivanja digitalnog jaza. Treći val ujedno pruža priliku da se iskustva dosadašnje provedbe iskoriste pri oblikovanju poziva, kako bi raspoloživa sredstva bila usmjerena prema projektima koji se mogu učinkovito i pravodobno realizirati te omogućiti povezivanje što većeg broja kućanstava.

Istodobno, opseg preostalih nepokrivenih područja pokazuje da treći val, iako važan, neće biti dovoljan za zatvaranje ruralnog digitalnog jaza. Zbog toga je potrebno već sada promatrati treći val kao dio kontinuiranog ciklusa ulaganja koji će trebati nastaviti i u sljedećem programskom razdoblju.

Ruralna VHCN pokrivenost – ključni preostali izazov

Izvješće o stanju Digitalnog desetljeća[3] (State of the Digital Decade Report) ključni je godišnji instrument Europske komisije za praćenje napretka država članica prema digitalnim ciljevima EU-a do 2030. godine, uključujući razvoj digitalne infrastrukture.

Izvješće o stanju Digitalnog desetljeća za 2026., objavljeno u lipnju 2026., potvrđuje nastavak napretka Hrvatske u razvoju digitalne infrastrukture. Pokrivenost VHCN mrežama povećana je s 78,93% na 82,68%, dok je prosjek Europske unije porastao s 82,49% na 85,54%, pa je Hrvatska dodatno smanjila zaostatak za europskim prosjekom.

[2] Dostupno na: https://nop.hakom.hr/projekti-odabrani-za-sufinanciranje-npoo-1537/1537 Preuzeto: 8.listopada 2026.
[3] Dostupno na: https://digital-decade-desi.digital-strategy.ec.europa.eu/s/KgYG5owM65X3O/ Preuzeto: 8.listopada 2026.

Najveći preostali izazov pritom je ruralna pokrivenost. Prema istom izvješću, Hrvatska se nalazi na 21. mjestu, uz VHCN pokrivenost ruralnih područja od 54,17%, dok prosjek Europske unije iznosi 66,66%. Unatoč snažnom napretku posljednjih godina, razlika od više od 12 postotnih bodova potvrđuje potrebu za nastavkom ulaganja upravo u područjima u kojima ne postoji dostatan komercijalni interes za izgradnju VHCN infrastrukture.

Pozitivan trend posebno je vidljiv u ruralnim područjima: pokrivenost je u nekoliko godina snažno povećana, što potvrđuje da kombinacija privatnih ulaganja i javnog sufinanciranja može znatno ubrzati smanjivanje ruralnog digitalnog jaza.

Takvo stanje u skladu je i sa Strategijom digitalne Hrvatske do 2032., koja među ključnim ograničenjima razvoja VHCN mreža prepoznaje neravnomjernu naseljenost, visoke troškove izgradnje i posljedičnu komercijalnu neisplativost ulaganja u dijelu ruralnih i udaljenih područja. Strategija pritom predviđa mogućnost nastavka programa potpora i u budućem višegodišnjem financijskom okviru EU-a nakon 2027. ako pokazatelji ruralne pokrivenosti budu i dalje zahtijevali intervencije državnim potporama.

EU sredstva za daljnje povezivanje kućanstava u ruralnim područjima

Podaci Europske komisije potvrđuju da, unatoč snažnom rastu VHCN pokrivenosti, i dalje postoji značajna potreba za dodatnim ulaganjima upravo u ruralnim i drugim komercijalno manje atraktivnim područjima. Prema procjenama privatnog sektora, potrebno je povezati još približno 300.000 do 400.000 kućanstava, za što se ukupna potreba za javnim sredstvima procjenjuje na približno 300 milijuna eura. Treći EU širokopojasni val, s planiranim financijskim okvirom od približno 100 milijuna eura, predstavlja važan korak u smanjivanju te potrebe. Broj kućanstava koja će nakon njegove provedbe i dalje trebati obuhvatiti budućim programima ovisit će o konačnom obuhvatu projekata trećeg vala. Stoga je već sada izvjesno da će biti potrebno nastaviti ulaganja, dok će se stvarni opseg daljnjih potreba moći preciznije utvrditi nakon definiranja i provedbe projekata trećeg vala.

Sljedeći Višegodišnji financijski okvir Europske unije za razdoblje 2028.–2034. odredit će prioritete i raspoloživa sredstva za financiranje europskih politika nakon završetka aktualnog programskog razdoblja. Budući da se novi financijski okvir još oblikuje, a konkretne nacionalne prioritete i izvore financiranja tek treba definirati, važno je pravodobno osigurati da razvoj VHCN infrastrukture u ruralnim, otočnim i drugim komercijalno neisplativim područjima bude prepoznat među prioritetima Republike Hrvatske za korištenje budućih EU sredstava. Takav pristup u skladu je i sa Strategijom digitalne Hrvatske, koja predviđa mogućnost nastavka programa potpora nakon 2027. godine.

Smanjivanje postojećeg zaostatka ruralne VHCN pokrivenosti za prosjekom Europske unije predstavlja neposredan cilj, dok dugoročni cilj ostaje ostvarivanje europskih ciljeva gigabitne povezivosti. Nastavak javnog sufinanciranja nakon trećeg EU širokopojasnog vala stoga treba promatrati kao dio kontinuiranog ciklusa ulaganja usmjerenog na postupno povezivanje preostalih kućanstava u područjima u kojima tržišna ulaganja sama po sebi nisu dovoljna. Uz visinu raspoloživih sredstava jednaku važnost ima i način njihova usmjeravanja. Iskustva dosadašnjih valova treba iskoristiti za dodatno unaprjeđenje budućih kriterija, s ciljem da se raspoloživim javnim sredstvima poveže najveći mogući broj kućanstava.

AmCham preporuke

Daljnji razvoj mreža vrlo velikog kapaciteta u područjima bez dostatnog komercijalnog interesa ostaje važan preduvjet za ostvarivanje hrvatskih i europskih ciljeva digitalne povezanosti. Uz osiguravanje nastavka financiranja nakon 2027., iskustva dosadašnjih EU širokopojasnih valova potrebno je iskoristiti za dodatno unaprjeđenje kriterija budućih programa.

Nastavak EU financiranja širokopojasnog interneta nakon 2027.

Procijenjeni opseg preostale potrebe za povezivanjem kućanstava pokazuje da treći EU širokopojasni val neće predstavljati završetak procesa ulaganja u ruralnu VHCN infrastrukturu. Konačan opseg daljnjih potreba ovisit će o broju kućanstava obuhvaćenih projektima trećeg vala. Sljedeće programsko razdoblje zato treba osigurati kontinuitet javnog sufinanciranja na područjima na kojima tržišna ulaganja sama po sebi nisu dovoljna.

- ***Prijedlog AmCham-a:***

Uvrstiti sufinanciranje izgradnje VHCN pristupnih mreža u ruralnim, otočnim i drugim područjima bez dostatnog komercijalnog interesa među prioritete Republike Hrvatske za korištenje EU sredstava u programskom razdoblju 2028.–2034. Osigurati dostatna sredstva za nastavak povezivanja kućanstava koja nakon provedbe postojećih programa i komercijalnih ulaganja i dalje neće imati odgovarajući pristup VHCN mrežama.

Kriteriji usmjereni na učinak projekta

Budući programi trebaju biti otvoreni različitim tržišnim i organizacijskim modelima, uz fokus na rezultat koji projekt donosi javnom interesu. Otvorenost mreže i ravnopravan pristup trebaju se osiguravati kroz jednake obveze za sve korisnike javnih sredstava.

- ***Prijedlog AmCham-a:***

Kriterije odabira usmjeriti na mjerljive rezultate projekta - osobito njegovu provedivost, održivost, potreban intenzitet javne potpore i broj kućanstava kojima se omogućuje VHCN pristup - bez unaprijed dane prednosti pojedinom poslovnom modelu.

Pravila provedbe prilagođena stvarnom stanju na terenu

Adresni podaci nužni su za planiranje projekata, ali se tijekom izgradnje mogu pojaviti objektivne okolnosti koje nije bilo moguće u potpunosti predvidjeti, primjerice nepostojeći ili trajno nenastanjeni objekti te lokacije do kojih priključak nije razumno izvediv. Pravila provedbe trebaju omogućiti rješavanje takvih iznimaka bez stvaranja nerazmjernog troška za projekt.

- ***Prijedlog AmCham-a:***

U pravilima budućih poziva uspostaviti razmjeran i jasno dokumentiran mehanizam za rješavanje pojedinačnih adresa za koje se tijekom provedbe utvrdi da ih zbog objektivnih okolnosti nije moguće povezati ili da na njima nema stvarnih korisnika.

Doprinos lokalne infrastrukture većem obuhvatu ulaganja

Trošak izgradnje u ruralnim područjima može se smanjiti boljim korištenjem postojeće lokalne infrastrukture i koordinacijom radova s jedinicama lokalne samouprave. Takva suradnja može smanjiti trošak ulaganja i potreban intenzitet potpore, čime se isti javni proračun može usmjeriti na veći broj kućanstava.

- ***Prijedlog AmCham-a:***

U pripremu budućih programa sustavnije uključiti jedinice lokalne samouprave i poticati korištenje lokalne infrastrukture, koordinaciju zahvata i druge izvedive modele kojima se smanjuje trošak izgradnje i povećava obuhvat projekta.

Učinkovito korištenje stručnih kapaciteta

Pravila prihvatljivosti troškova trebaju omogućiti korisnicima da za provedbu projekta koriste najekonomičniju kombinaciju vlastitih i vanjskih stručnih kapaciteta. Ako korisnik već raspolaže potrebnim znanjem i resursima, njihovo korištenje može smanjiti ukupni trošak projekta i potreban iznos javnog sufinanciranja.

- ***Prijedlog AmCham-a:***

Omogućiti prihvatljivost opravdanih internih troškova stručnog rada kada su neposredno povezani s projektom, uz jasna pravila evidentiranja, kontrole i dokazivanja troškova.

Zaključak

Dostupnost VHCN infrastrukture u ruralnim i slabije naseljenim područjima važan je preduvjet ravnomjernog gospodarskog i društvenog razvoja Hrvatske. Dosadašnji EU širokopojasni programi pokazali su da javno sufinanciranje može imati ključnu ulogu u povezivanju područja u kojima tržišna ulaganja sama po sebi nisu dovoljna.

Hrvatska je posljednjih godina ostvarila značajan napredak u razvoju VHCN infrastrukture, ali ruralna pokrivenost i dalje zaostaje za prosjekom Europske unije. Treći EU širokopojasni val važan je korak u smanjivanju tog jaza, no za povezivanje preostalih kućanstava bit će potrebno osigurati kontinuitet ulaganja i nakon njegove provedbe.

Sljedeće programsko razdoblje zato predstavlja priliku da Hrvatska napravi novi iskorak – ne samo prema europskom prosjeku ruralne VHCN pokrivenosti, nego prema dugoročnom cilju dostupnosti gigabitne povezivosti svim kućanstvima. Za ostvarenje tog cilja bit će važno osigurati odgovarajuća sredstva, ali i oblikovati pravila koja će omogućiti da svaki raspoloživi euro javne potpore rezultira što većim brojem povezanih kućanstava.

Za dodatne informacije molimo kontaktirajte: Američka gospodarska komora u Hrvatskoj

Andrea Doko Jelušić | Izvršna direktorica

T: 01 4836 777 | E: andrea.doko@amcham.hr